

ביצה ל

משנה. המביא כדי יין ממקום למקום - לא יביאם בסל ובקופה, אבל מביא הוא על כתפו, או לפניו. וכן המוליך את התבן - לא יפשיל את הקופה לאחוריו, אבל מביאה הוא בידו. ומתחילין בערמת התבן, אבל לא בעצים שבמוקצה.

הבאת ברייתא: תנא: **אם אי אפשר לשנות - מותר.**

תקנת רבא: אתקין רבא במחוזא:

דדרו בדוחקא	←	לדרו ברגלא
דדרו ברגלא	←	לדרו באגרא
דדרו באגרא	←	לדרו באכפא
דדרו באכפא	←	נפרוס סודרא עלויה
ואם לא אפשר		שרי

דאמר מר: אם אי אפשר לשנות - מותר.

שאלה בעניין שינוי: אמר ליה רב חנן בר רבא לרב אשי: אמור רבנן כמה דאפשר לשנויי משנינן ביומא טבא, והא הני נשי, דקא מליין חצבייהו מיא ביומא טבא, ולא קא משניין, ולא אמרינן להו ולא מידי?

תשובה: אמר ליה: משום דלא אפשר; היכא ליעבד?

דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא	←	קא מפשא בהלכא
דמליא בחצבא זוטא תמלי בחצבא רבה	←	קא מפשי במשוי
תכסייה בנכתמא	←	זמנין דנפיל ואתי לאתויי
תקטריה	←	זמנין דמפסיק ואתי למקטריה
תפרוס סודרא עלויה	←	זמנין דמטמיש במיא, ואתי לידי סחיטה

הלכך לא אפשר.

מקרה אחר שלא מיחו בהם חכמים

שאלה: אמר ליה רבא בר רב חנין לאביי: תנן, **אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין**, והאידינא דקא חזינן דעבדן הכי, ולא אמרינן להו ולא מידי?

תשובה: אמר ליה: ולטעמך, הא דאמר רבה לא ליתב איניש אפומא דלחיא דלמא מגנדר ליה חפץ ואתי לאתויי (ארבע אמות ברשות הרבים), והא הני נשי דשקלן חצבייהו ואזלן ויתבן אפומא דמבואה, ולא אמרינן להו ולא מידי? אלא, הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. הכא נמי - הנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין. **הגבלת דבריו:** והני מילי - בדרבנן, אבל בדאורייתא - לא.

קושי על ההגבלה: ולא היא, לא שנא בדאורייתא ולא שנא בדרבנן לא אמרינן להו ולא מידי, דהא תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא, ואכלי ושתו עד שחשכה ולא אמרינן להו ולא מידי.

גירסה 1	גירסה 2	
מהרישא: ומתחילין בערמת התבן אמר רב כהנא: זאת אומרת מתחילין באוצר תחלה	מהסיפא: אבל לא בעצים שבמוקצה. אמר רב כהנא: זאת אומרת אין מתחילין באוצר תחלה.	דיוק רב כהנא מהמשנה
מני - רבי שמעון היא, דלית ליה מוקצה	מני - רבי יהודה היא, דאית ליה מוקצה	תואם איזה דעה?
אימא סיפא: אבל לא בעצים שבמוקצה - אתאן לרבי יהודה, דאית ליה מוקצה!	אימא רישא: מתחילין בערמת התבן - אתאן לרבי שמעון, דלית ליה מוקצה.	קושי מהחלק האחר של המשנה
הכא בארזי ואשוחי עסקינן, דמוקצה מחמת חסרון כיס, ואפילו רבי שמעון מודה.	התם בתבנא סריא קושי: תבנא סריא, הא חזי לטינא! תירוץ: דאית ביה קוצים	תירוץ

משנה. אין נוטלין עצים מן הסוכה. אלא מן הסמוך לה.

קושי: מאי שנא מן הסוכה דלא?

תירוץ: דקא סתר אהלא

קושי: מן הסמוך לה - נמי קא סתר אהלא!

תירוץ 1: אמר רב יהודה אמר שמואל: מאי סמוך - סמוך לדפנות.

תירוץ 2: רב מנשיא אמר: אפילו תימא בשאין סמוך לדפנות, כי תניא ההיא - באסורייתא.

הבאת ברייתא: תניא רבי חייא בר יוסף קמיה דרבי יוחנן:

תנא קמא	ר' שמעון
אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה	מותר
ושוין בסוכת החג בחג שאסורה,	
ואם התנה עליה - הכל לפי תנאו	

קושי על הברייתא: ורבי שמעון מתיר? והא קא סתר אהלא!

תירוץ 1: אמר רב נחמן בר יצחק: הכא בסוכה נופלת עסקינן, ורבי שמעון לטעמיה, דלית ליה מוקצה. דתניא: מותר השמן שבנר ושבקערה - אסור, ורבי שמעון מתיר.

קושי: מי דמי? התם - אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו, הכא - אדם יושב ומצפה אימתי תפול סוכתו?

תירוץ 2: אמר רב נחמן בר יצחק: הכא בסוכה רעועה עסקינן, דמאתמול דעתיה עלויה.

ושוין בסוכת החג שהיא אסורה, ואם התנה עליה הכל לפי תנאו.

קושי: ומי מהני בה תנאי? והאמר רב ששת משום רבי עקיבא: מניין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה - שנאמר (ויקרא כג) חג הסוכות שבועת ימים לה', ותניא, רבי יהודה בן בתירא אומר: מנין שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה - תלמוד לומר חג הסוכות שבועת ימים לה', מה חג לה' - אף סוכה לה'.

תירוץ: אמר רב מנשיא בריה דרבא: סיפא אתאן לסוכה דעלמא. אבל סוכה דמצוה - לא מהני בה תנאה.

קושי 1: וסוכה דמצוה לא? והתניא: סככה כהלכתה, ועטרה בקרמים ובסדינין המצויירין, ותלה בה אגוזים, שקדים, אפרסקים, ורמונים, ופרכילי ענבים, יינות, שמנים, וסלתות, ועטרות שבליים - אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג. ואם התנה עליהם - הכל לפי תנאו!

תירוץ: אביי ורבא דאמרי תרוייהו: באומר איני בודל מהם כל בין השמשות, דלא חלה קדושה עלייהו. אבל עצי סוכה דחלה קדושה עלייהו - אתקצאי לשבעה.

קושי 2: ומאי שנא מהא, דאתמר: הפריש שבעה אתרוגים לשבעת הימים, אמר רב: כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר, ורב אסי אמר: כל אחת יוצא בה ואוכלה למחר.

תירוץ: התם דמפסקו לילות מימים - כל חד וחד יומא מצוה באפי נפשיה הוא. הכא, דלא מפסקו לילות מימים - כולו יומי כחדא יומא אריכתא דמי.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •